

Kuratorium Oświaty we Wrocławiu

Wydział Nadzoru Kształcenia Ponadpodstawowego i Strategii Edukacyjnej

WNKPSE.570.1.2026

Wrocław, 2026-01-14

**Dyrektorzy szkół
województwa dolnośląskiego**

Szanowni Państwo,

w nawiązaniu do wniosków wynikających z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Dolnośląskiego Kuratora Oświaty, dotyczących prawidłowości ustalania ocen klasyfikacyjnych uczniów, proszę o przeprowadzenie analizy zgodności przyjętych w szkole warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego pod kątem ich zgodności z przepisami prawa oświatowego oraz realizacji ustawowych celów oceniania.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, proszę o podjęcie działań mających na celu dostosowanie obowiązujących w szkole zasad oceniania do obowiązujących regulacji prawnych.

Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługują następujące kwestie.

1. Nieuzasadnione jest stosowanie średnich arytmetycznych, średnich ważonych i systemu punktowego do ustalania ocen klasyfikacyjnych uczniów.

Ustalanie ocen klasyfikacyjnych wyłącznie na podstawie obliczania średniej arytmetycznej lub ważonej z ocen bieżących albo stosowania w ocenianiu systemu punktowego jest nieprawidłowe. Taki sposób sprowadza złożony proces oceniania do czysto matematycznej operacji, pomijając ustawowe założenia tego procesu, w tym w szczególności wymagania edukacyjne, indywidualne potrzeby ucznia oraz jego postępy.

W myśl przepisów prawa, ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych powinna odzwierciedlać aktualny poziom wiedzy i umiejętności ucznia w odniesieniu do wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego programu nauczania [1], przekazanych uczniom i ich rodzicom na początku roku szkolnego [2], oraz w szczególności indywidualny rozwój i postępy ucznia. Mechaniczne liczenie średniej z ocen bieżących lub przeliczanie punktów na oceny nie odzwierciedla faktycznych postępów ucznia i może naruszać zasadę indywidualizacji, wynikającą z dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia [3]. Taki sposób traktuje wszystkich jednakowo, pomijając tempo uczenia się, specyficzne trudności i wysiłek ucznia, sprowadzając ocenę końcową wyłącznie do wartości liczbowej.

Przyjęte w szkole formy sprawdzania wiedzy i umiejętności (np. sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi ustne, projekty czy zadania dodatkowe) powinny umożliwiać nauczycielowi monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie mu informacji wspierającej proces uczenia się. Informacje te powinny wskazywać, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz

jak powinien dalej się uczyć [4] [5]. Niezależnie od przyjętej formy sprawdzania wiedzy i umiejętności, każda z nich powinna mieć równorzędne znaczenie w procesie oceniania. Formy te powinny pozwalać nauczycielowi na rozpoznanie, czy i w jakim stopniu uczeń spełnia określone wymagania oraz jakie poczynił postępy [1]. Dlatego między innymi nieuzasadnione jest nadawanie ocenom bieżącym dodatkowych parametrów wyróżniających je spośród innych, na przykład poprzez stosowanie „wag”. Należy podkreślić, że w systemie średniej ważonej „wagi” sztucznie zwiększają wpływ danej oceny na ocenę klasyfikacyjną (np. ocena niedostateczna z wagą 5 jest traktowana jak pięć ocen niedostatecznych).

2. Ustalanie ocen klasyfikacyjnych powinno opierać się na aktualnych osiągnięciach edukacyjnych ucznia

W sytuacji, gdy uczeń przystępuje do poprawy oceny, jedynym właściwym kryterium ustalenia nowej oceny powinna być jego aktualna wiedza i stopień opanowania wymagań edukacyjnych. Uwzględnianie ocen, które zostały już przez ucznia poprawione – szczególnie przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej – jest niezgodne z zasadą oceniania, której jednym z kluczowych założeń jest uwzględnianie postępów ucznia w nauce [1].

Uznaje się za nieprawidłową praktykę, w której nauczyciel, przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej, bierze pod uwagę także oceny, które uczeń już poprawił (tzn. te sprzed poprawy), które nie oddają aktualnego poziomu osiągnięć ucznia.

Dla przykładu, sytuacja, w której uczeń poprawił sprawdzian z oceny niedostatecznej (1) na ocenę bardzo dobrą (5), a do ustalenia oceny klasyfikacyjnej z zakresu danej wiedzy przyjmowana jest ocena dostateczna wynikająca ze średniej arytmetycznej, nie odzwierciedla rzeczywistego postępu ucznia ani jego aktualnych osiągnięć. Taki sposób ustalania oceny stoi w sprzeczności z celem oceniania, jakim jest m.in. motywowanie ucznia do nauki oraz informowanie go o poziomie osiągnięć w odniesieniu do ustalonych wymagań [5].

3. Wszyscy uczniowie powinni mieć równy dostęp do procedury podwyższenia przewidywanych rocznych ocen klasyfikacyjnych

W świetle przepisów, ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje także określenie warunków i trybu otrzymania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych [6]. Oznacza to, że każdy uczeń, który nie uzyskał najwyższej przewidywanej oceny, ma prawo przystąpić do procedury jej podwyższenia.

Ograniczanie tego prawa – zarówno poprzez zapisy statutowe przyznające je tylko wybranej grupie uczniów, jak i poprzez stawianie dodatkowych, niewynikających z podstawy programowej wymagań – należy uznać za niezgodne z przepisami prawa oraz za naruszenie zasad równego traktowania.

W szczególności nieprawidłowe są:

- statuty, które uzależniają możliwość ubiegania się o wyższą ocenę od spełnienia kryteriów wykraczających poza program nauczania (np. wymóg uczestnictwa w konkursach, realizacji dodatkowych projektów, wysokiej frekwencji),

- zapisy, które ograniczają możliwość ubiegania się o ocenę wyższą tylko do określonego przedziału ocen lub całkowicie wykluczają możliwość podwyższenia oceny innej niż konkretna, m.in. umożliwiają poprawę tylko wybranych ocen lub/i wyłącznie o jeden stopień (np. z 2 na 3, ale nie już z 2 na każdą wyższą ocenę)
- zapisy, które traktują prawo do poprawy oceny jako przywilej przyznawany uznaniowo, a nie jako uprawnienie przysługujące każdemu uczniowi.

Przepisy ustawy jednoznacznie wskazują, że wewnątrzszkolne zasady oceniania powinny określać warunki i tryb uzyskania oceny wyższej niż przewidywana. Nie oznacza to jednak, że szkoła może dowolnie kształtować przesłanki merytoryczne uzyskania takiej oceny, gdyż wynikają one z obowiązującej podstawy programowej oraz realizowanego programu nauczania. Powinny to być procedury obejmujące w szczególności wskazanie przesłanek formalnych, które muszą zostać spełnione, oraz określenie sposobu, w jaki procedura powinna przebiegać krok po kroku.

Uczniowi, który przystąpił do procedury przewidzianej przez szkołę i spełnił wymagania formalne, należy umożliwić uzyskanie oceny rzeczywiście odzwierciedlającej jego aktualną wiedzę i umiejętności, niezależnie od jego wcześniejszych ocen czy przewidywań nauczyciela.

Zgodnie z celami oceniania wewnątrzszkolnego [5], ocena powinna pełnić funkcję informacyjną i motywacyjną. Ograniczanie dostępu do procedury podwyższenia oceny jest sprzeczne z istotą oceniania jako narzędzia wspierającego proces dydaktyczny.

4. Nieuzasadnione jest ustalanie ocen niedostatecznych z zajęć edukacyjnych za nieobecności lub brak pracy domowej

Nieobecność ucznia na sprawdzianie, brak pracy domowej czy innych form aktywności szkolnych nie mogą stanowić podstawy do ustalenia oceny niedostatecznej.

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych powinno polegać na rozpoznaniu poziomu opanowania przez ucznia wymagań edukacyjnych określonych w podstawie programowej oraz realizowanym programie nauczania, a także na ocenie jego postępów [1] – nie zaś na karaniu za uchybienia organizacyjne lub frekwencyjne. Ocena powinna stanowić rezultat merytorycznego sprawdzenia wiadomości i umiejętności ucznia, a nie mieć charakteru sankcji. Nauczyciel musi mieć realną możliwość rozpoznania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia. W sytuacji, gdy taka możliwość nie wystąpiła, ustalenie oceny nie znajduje wystarczającego uzasadnienia w procesie oceniania.

5. Wymagania na ocenę celującą nie mogą wykraczać poza podstawę programową i program nauczania

Zgodnie z ustawowymi założeniami oceniania, zakres oceniania powinien opierać się wyłącznie na wymaganiach określonych w podstawie programowej oraz zatwierdzonym programie nauczania [1]. Nieuprawnione jest uzależnianie uzyskania najwyższej oceny od osiągnięć wykraczających poza ten zakres, w tym m.in. od uczestnictwa w konkursach lub realizacji dodatkowych przedsięwzięć edukacyjnych.

6. Uczeń nie może ponosić konsekwencji wynikających z błędnych lub niezgodnych z prawem zapisów statutowych.

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty [7], statut szkoły określa szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego, przy czym jego postanowienia nie mogą pozostawać w sprzeczności z regulacjami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa. Wszelkie zapisy statutu naruszające ustawowe zasady oceniania wewnątrzszkolnego należy uznać za nieważne w świetle obowiązującego prawa.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zapisach statutowych należy zapewnić, aby nie miały one wpływu na wyniki klasyfikacji ani na prawa uczniów wynikające z obowiązujących przepisów prawa.

Podstawa prawna:

- [1] art. 44b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 881 z późn. zm.)
- [2] art. 44b ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- [3] art. 44 c ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- [4] § 12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 2572 z późn. zm.).
- [5] art. 44b ust. 5 pkt. 1- 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- [6] art. 44b ust. 6 pkt 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- [7] art. 44b ust. 10 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

Ewa Skrzywanek
Dolnośląski Kurator Oświaty
/-podpisane elektronicznie/